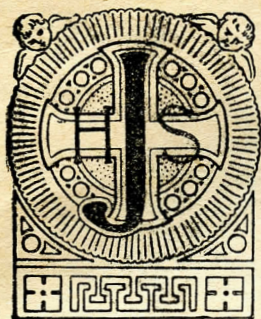

Švento gyvenimo pavyzdys — — Tėvas Ambrozijus Pabrėža

(90 metų mirties sukaktuvėms paminėti)

eigu kas nors nusiskundžia, kodėl Lietuvos katalikai neturi šventųjų, kurie savo dvasios kilnumu atgaivintų mūsų siekimus, kartas nuo karto sukeltų religinį atgimimą, tai šitoks nusiskundimas yra neteisingas, arba bent jis yra tiek teisingas, kad apkaltina mus pačius nerūpestingumu, nemokėjimu įvertinti savo žmonių, kurie mūsų tarpe, bendraudami su mumis pačiais, pragyveno savo ilgą amžių tikrai šventu gyvenimu; jie paliko mums kilniausius pavyzdžius visose gyvenimo srityse ir savo gyvenimo šventumą paliudija iš anapus karsto.

Tokios mintys ateina į galvą minint šįmet (spalių 30 d.) Tėvo Ambrozijaus Pabrėžos 90 metų mirties sukaktuves. Devyniasdešimts metų tai ilgas amžius, tačiau to garbingo vienuolio pranciškono vardas tebėra gyvas visoje Žemaičių žemėje, o jo nuopelnai mokslo srityje amžiams įrašė jo vardą. Bet norint giliau pažinti jo gyvenimą ir suprasti jo kilnų pavyzdį, nepakanka atsiminti jo pavardę, nepakanka žinoti, kad tai buvo garsus pamokslininkas ir begaliniai geros širdies žmogus. Norint geriau pažinti, reikia dar suprasti, iš kurėjo tas jo kilnumas, kodėl buvo taip sekminga jo pamokslų įtaka, kad tų laikų Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius, rašydamas knygą apie Žemaičių vyskupystę, taip galėjo išsirtarti apie Pabrėžą: „Žmonės jo pamokslų kaip kokio apaštalo su didžiausia atida klausė ir nemaž gavo pelno išganingo, kad sakyklon įlipęs Tėve Mūsų tesukalbėtų, ir ta jo malda nebūtų be dvasiškos naudos žmonėms; nes taip yra už šventą laikomas, jog tarsi pats jo pasirodymas jau draudžia žmones nuo blogo ir veda į gerą. Daugel dievobaimingų žmonių išganymo kelyje jį turi už vadovą“. („Žemaičių vysk.“ II dalis 1848 m. 73 pusl.). Todėl, praslinkus tokiam laikui nuo jo mirties, pažiūrėkime truputį arčiau į tą garbingą vyrą ir jo didžius nuopelnus mūsų tautai.

Apie Pabrėžos vaikystę ir jaunystę mes žinių mažai turime. Tik žinome, kad jis gimė 1771 m. sausio 15 dieną Lenkimų parapijoje. Jo tėvai buvo pasiturį kaimiečiai ūkininkai, paieiną iš Žemaičių bajorų giminės. Pabrėžos tėvai turėjo gausią septynių vaikų šeimą ir buvo uolūs katalikai. Jie iš mažų dienų įdiegė savo sūnaus Jurgio (T. Ambr. krikšto vardas) širdelėn Dievo meilę ir pagrindinius religijos dėsnius. O kiek vėliau, norėdami jam suteikti daugiau žinių ir išsimokslinimo, atidavė jį į Kretingos pranciškonų vienuolyno gimnaziją. Ir tuomet, kaip ir dabar, prie pranciškonų gimnazijos buvo vienuolių vedamas mokinių bendrabutis, kur ypatingai buvo kreipiamas dėmesys į religinį auklėjimą. Būdamas gabus ir pavyz-

dingas mokinys, baigęs gimnaziją 1792 metais, išvyko į Vilniaus universitetą, kur studijavo gamtos ir medicinos mokslus, o taip pat teologiją ir Šv. Rašto aiškinimą. Tuo laiku Vilniaus universitete buvo žymus mokslininkas gamtininkas ir įtakingas žmogus, kunigas St. Jundzila, kuris su didele meile dėstė savo studentams gamtos mokslus. Šitas profesorius padarė tiek įtakos jaunam Pabrėžai, kad šis tapo vienu pirmųjų ir žymiųjų Lietuvos gamtos tyrinėtojų.

Bet ne ten buvo tikrasis Jurgio Pabrėžos kelias. Jį traukė didesnis pasiaukojimas ir tobulesnio gyvenimo kelias. Pabuvęs porą metų universitete, jis grįžta į savo mylimą Žemaičių kraštą sielų gydyti. Kaip studijavęs aukštąjį mokslą, Jurgis Pabrėža po dvejų metų (1796) iš Žemaičių Vysk. Stepono Gedraičio gavo kunigo šventimus.

Dabar prasideda kunigui Jurgiui Pabrėžai naujas gyvenimo kelias, o atsimenant, kad jis skrupulatiškai buvo atsidavęs savo pareigoms, nesunku bus suprasti, kiek jis turėjo save nugalėti, atsižadėti savęs, kad galėtų pakilti į kilnaus gyvenimo aukštybes. Dar iš seminarijos laikų pasakojama, kad pasakojant apie šv. Augustino reikalavimus kunigui, Jurgis Pabrėža ėmęs abejoti savo patvarumu, nes tie reikalavimai yra labai griežti, ir norėjęs išstoti iš seminarijos. Bet seminarijos rektorius, matydamas jo didelius gabumus ir kilnų būdą, perkalbėjęs jį pasilikti. Taigi tapęs kunigu jis visu uolumu atsidavė savo pareigoms. Jis stengėsi padėti kitiems ir uoliausiai tobulinti save. Todėl jis iš pirmų dienų ima uoliai ruoštis pamokslams, uoliai klauso išpažinčių ir įvairiais patarnavimais rodo žmonėms tikrąjį išganymo kelią. Pirmoji jo vikaravimo vieta buvo Šiluva, kur tuomet itin buvo gyvas Marijos garbinimas, nes stebuklingo apsireiškimo (1612 m) dvasia dar buvo gyva visų atmintyje. Netenka abejoti, kad tik čia Pabrėža pajuto nuoširdų prisirišimą prie Marijos, prie kurios jis visą vėlynesnį gyvenimą turėjo ypatingą prielankumą. Kiek vėliau jis buvo paskirtas Raudėnų parapijos administratoriu. Čia, be grynai dvasinio darbo, Pabrėžai teko rūpintis ir grynai ūkiniais reikalais, kas jam, susirūpinusiam tik savo ir kitų sielų išganymu, buvo sunku ir svetima. Tačiau užsilikusiam jo pamoksle parapijiečiams matome, kokių nepaprastu uolumu jis ėmės tvarkyti tos parapijos dvasinius reikalus, griežtai perspėdamas parapijiečius už jų netinkamą elgesį ir netinkamą kaip kataliko pareigų ėjimą. Jis ne tik iš kitų reikalavo, bet ir pats stengėsi kilti tobulybėje. Šituo laiku padarytieji jo pasiryžimai rodo jo nuolatinį susirūpinimą dvasios reikalais, todėl ne nuostabu, kad jis atsisakė sunkios klebono pareigos ir po keletos metų mes matome jį jau Plungės vikaru. Jis čia greit pagarsėjo kaip garsus pamokslininkas ir uolus nuodėmklaudis, ir jo užrašai parodo, kaip tuo pačiu laiku jis uoliai rūpinosi savo sielos reikalais, savo nuolatinio tobulėjimu. Jis čia jau tapo tikras asketas, kurio šitas pasaulis nieku nebeviliojo, bet visas rūpestis buvo anapus.

Šis gyvenimo griežtumas ir uolumas pareigoms greit pakirto jo kūno jėgas ir jis, turėdamas apie keturiasdešimt metų,

ėmė rūpintis altarija, kad galėtų dar daugiau laiko skirti savo sielos tobulinimo reikalams. Per didelius vargus ir nemalonumus jam pavyko įsikurti altarijoje prie Kartenos bažnyčios ir ten pradėti ramesnį gyvenimą tuo atžvilgiu, kad turėtų daugiau laiko savo sielos reikalams, kad galėtų aukščiau pakilti tobulume ir dorybėse. O iš dorybių ypačingai kunigas Pabrėža stengėsi įsigyti paklusnumo, nusižeminimo ir pamaldumo dorybes. Kiekvieną dieną ir kiekvienam laikotarpiui jis pasirašydavo griežtų pasiryžimų ir juos būtinai stengėsi įvygdyti. Už pasizadėjimų neišpildymą, jis pats sau užsidėdavo baudas net pinigais, kuriuos turėdavo išdalinti pavargėliams. Štai, pavyzdžiui, iš jo daugybės gražių ir kilnių pasiryžimų vienas puslapis, kur aiškiai matome, kad jis kiekvieną savo gyvenimo dieną buvo susiskirstęs į dalis, kurias atatinkamai norėjo išnaudoti didesnei Dievo garbei, taip pat čia matome su kokiu pasiryžimu jis siekė tobulybės:

1) Be rimtos priežasties neapleisti dienos laiko suskirstymo, bet jei dėl savo nepastovumo to darbams nustatyto laiko dalį apleistu, už tai savęs nubaudimui paskiria tris lenkų grašius išmaldei, o jei visos dienos tvarką apleistu, tai kaip bausmę išmaldei turėtų duoti šešis grašius, daryti gailėstį ir nusimarinimą.

2) Pasirašyti sau sąžinės sąskaitą iš savo pareigų ir palinkimų ir iš tos sąskaitos ruošti prieš mėnesinių rekolekcijų.

3) Neapleisti mėnesinių rekolekcijų. Apleidus duoti išmaldos šešiasdešimt šešis grašius.

4) Mėnesinių rekolekcijų metu peržiūrėti visus pasiryžimus iš pereitų laikų ir atsinaujinti dvasia.

5) Dažnai minėti Dievo žodžius, kuriuos pasakė šv. Jonas Apaštalas: „Būk ištikimas iki mirties, ir aš tau duosiu gyvenimo vainiką“. Ap. d. II 10.

O ką gi jis tuose pasiryžimuose įrašydavo? Štai kelios trumpos ištraukos:

1) Rūpintis visur ir visada nusižeminti pagal šv. Dvasios nurodymą.

2) Labiausia saugotis blogai apie kitus kalbėti, kitus smerkti.

3) Neniekinti kitų, o ypačiai vargšų ir tarnų.

4) Reikale mokytis ir išpėti žmonių nusikaltimus.

5) Tylėti ir nusižeminti labiausiai prieš Viešpatį tada, kada Dievas leis tau išjuokimą, apkalbą, nemalonumą ir kitų sunkumų kryželius.

6) Puikybės nenaudoti savo reikaluose, vengiant brangių rūbų ir kitų dalykų.

7) Viską daryti dėl Viešpaties Dievo, bet ne dėl tuščios garbės.

8) Pasižiūrėti gerai savo trūkumus, ydas, blogus bei šio-kius poelgius.

9) Dažnai apmąstyti stebuklingą mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus nusižeminimą ir t. t.

Šitie pasiryžimai nebuvo tuščias žodis, jie kaip gaivinantis vanduo siurbėsi į kunigo Pabrėžos širdį ir būdą ir kiekvieną dieną jį darė tyresniu, tobulesniu.

Ir altarijoje būdamas kunigas Pabrėža neatsisakė parapijinio darbo. Jis nuolat klausydavo išpažinčių, lankydavo ligonis ir ėjo visas kitokias pareigas. Vieną pavasarį, kada upė buvo nepaprastai užtvinus, kunigas Pabrėža ėjo su Švenčiausiuoju pas ligonį. Per upę reikėjo keltis keltu. Viduryje upės trūko keltą laikiusi virvė ir keltą pradėjo nešti smarkios bangos. Buvo pavojus, kad visi ant kelto buvusieji galėjo paskęsti. Kunigas Pabrėža klaupėsi ant kelių ir karštai meldė šv. Antano Paduviečio užtarimo ir pažadėjo, jei pasiseks laimingai išsigelbėti, įstoti į pranciškonų vienuolyną. Taip ir įvyko. Keltas išiususių bangų paneštas sustojo prie kranto ir visi laimingai išsigelbėjo.

Kunigas Pabrėža laimėjo nepamiršo savo pažado ir stengėsi greičiau jį įvykdyti. Negalima sakyti, kad šita nelaimė buvo vienintelis akstinas jam stoti į vienuolyną. Vienatvės pamėgimas ir asketiškas gyvenimas senai jį jau buvo padaręs vienuoliu be vienuolyno, o dabar šitie dalykai buvo tik papildyti. Bet stodamas į vienuolyną jis išsiprašė vadovybės, kad jo niekur nekilotų ir leistų ramiai dirbti pastoracijos ir mokslo darbus, kuriems jis tikrai pašventė visą likusį savo gyvenimą.

Įstojęs vienuolynan, jis buvo paskirtas pranciškonų gimnazijos mokytoju, o vėliau vienuolyno pamokslininku. Kaip pamokslininkas jis buvo išgarsėjęs jau pirmaisiais kunigavimo metais ir būdamas vienuoliu jis apvažinėjo visas Žemaičių krašto parapijas skatindamas visus katalikus artėti labiau prie Dievo.

Vienuolynan įstojęs jis gavo Tėvo Ambrozijaus vardą, kuriuo ir dabar dažniausiai yra vadinamas. Vienuolyne jis išbuvo ilgai, virš keturiasdešimt metų. Todėl šis gražus laikotarpis leido jam daug padaryti Dievo ir tėvynės labui, leido išnaudoti savo didelius kaip mokslininko gabumus ir taip pat paruošti save amžinybėn. Jis čia būdamas ne tik sakė pamokslus, bet ir juos surašė į knygas. Dabar dar yra išlikusios šešios didelės jo pamokslų knygos. Taip pat jis parašė daug dalykų apie išpažintį ir daug apmąstymų vienuoliams. Iš mokslo darbų ypač jis pasižymėjo kaip gamtininkas, surinkęs Žemaičių krašto augalus ir jiems davęs pavadinimus, parašęs keletą knygų žemaičių kalba apie augalus. Tie jo veikalai mokslui yra labai naudingi. Jis ir vienuolyne būdamas uoliai laikydavosi nustatytos tvarkos ir atėjęs maldos valandai, jis viską mesdavo ir užsidaręs savo celėje išklūpodavo po Nukryžiuotojo Kojų net tris valandas. Jis ir mirė po Nukryžiuotojo kojų. Jo darbai, kilnus gyvenimas, susilaukė pagarbos dar jam gyvam esant. Penkerius metus prieš mirtį jis buvo kviečiamas Žemaičių vyskupo kapelionu, bet iš kuklumo ir dėl senatvės atsisakė nuo šitos garbingos vietos.

Nemesdamas į šalį darbo, Tėvas Ambrozijus Pabrėža visu rūpestingumu ruošėsi laimingai mirčiai. Tos jo pastangos neuėjo veltui. Pagyvenęs gana gražų amžių, net 79 metus, jis su šypsena atidavė Viešpačiui savo sielą ir nuėjo į kraštą, kurio ilgėjosi visą gyvenimą.

Jis gyvas būdamas buvo visų gerbiamas ir mylimas ir, kaip matėme iš vysk. Valančiaus žodžių, net šventu laikomas. Jam

numirus, ta pagarba nesumažėjo. Dar ir šiandien prie jo kapo matome daug besimeldžiančių žmonių ir prašančių jo užtarymo, ir yra duomenų, kad jis šitų maldavimų išklauso ir per jo užtarymą daugeliui Viešpats suteikia savo malonių.

Taigi ir mūsų Tauta yra davusi šventų žmonių, tik labiau pamilkime juos, susidomėkime jais ir pasistenkime, kad Bažnyčia suteiktų jiems altoriaus garbę, tuomet ir mums visiems bus didelis džiaugsmas ir visam kraštui gilus religinis atgimimas. Tat šito garbingo jubiliejaus proga pasistenkime būti to verti ir kada po dešimties metų minėsime 100 metų mirties sukaktuves, kad galėtumėm džiaugtis nauju lietuvių šventuoju.

Girdėt, Tėvai Pranciškonai ruošiasi išleisti platesnę knygą apie šito kilnaus vienuolio gyvenimą, tat stenkimės jį arčiau pažinti ir dar labiau pamilti, kad tikrai galėtumėm išmelsti T. Pabrėžai altoriaus garbę.
